

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC TRẢI NGHIỆM CHO HỌC SINH TIỂU HỌC

Nguyễn Thị Thu Hà

Trường tiểu học Nguyễn Du, huyện Thường Tín, TP Hà Nội

Tóm tắt: Hoạt động trải nghiệm (HĐTN) là hoạt động giáo dục do nhà giáo dục định hướng, thiết kế và hướng dẫn thực hiện, tạo cơ hội cho học sinh tiếp cận thực tế, thể nghiệm các cảm xúc tích cực, khai thác những kinh nghiệm đã có và huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng của các môn học để thực hiện những nhiệm vụ được giao hoặc giải quyết những vấn đề của thực tiễn đời sống nhà trường, gia đình, xã hội phù hợp với lứa tuổi; thông qua đó, chuyển hoá những kinh nghiệm đã trải qua thành tri thức mới, hiểu biết mới, kỹ năng mới góp phần phát huy tiềm năng sáng tạo và khả năng thích ứng với cuộc sống, môi trường và nghề nghiệp tương lai.

Từ khóa: Quản lý, hoạt động giáo dục, trải nghiệm, học sinh tiểu học

MANAGING EXPERIENTIAL EDUCATION ACTIVITIES FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Nguyen Thi Thu Ha

Nguyen Du Primary School, Thuong Tin District, Hanoi City

Abstract: Experiential activities (EAs) are educational activities guided, designed, and facilitated by educators to create opportunities for students to engage with real-life situations, experience positive emotions, draw upon existing experiences, and mobilize integrated knowledge and skills from various subjects. These activities aim to accomplish assigned tasks or solve practical problems related to school, family, or society in a manner appropriate to students' developmental levels. Through these experiences, students transform what they have lived through into new knowledge, new understandings, and new skills. This process helps foster creativity and enhances their ability to adapt to life, the environment, and future careers.

Keywords: Management, educational activities, experiential learning, primary school students

Nhận bài: 02/06/2025

Phản biện: 02/07/2025

Duyệt đăng: 07/07/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hoạt động trải nghiệm (cấp tiểu học) và Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (cấp trung học cơ sở và cấp trung học phổ thông) là hoạt động giáo dục bắt buộc, được thực hiện từ lớp 1 đến lớp 12.

Hoạt động trải nghiệm (HĐTN) góp phần hình thành, phát triển ở học sinh năng lực thích ứng với cuộc sống, năng lực thiết kế và tổ chức hoạt động, năng lực định hướng nghề nghiệp; đồng thời góp phần hình thành, phát triển các phẩm chất chủ yếu và năng lực chung quy định trong Chương trình tổng thể.

Ở cấp tiểu học, Hoạt động trải nghiệm (HĐTN) hình thành cho học sinh thói quen tích cực trong cuộc sống hằng ngày, chăm chỉ lao động; thực hiện trách nhiệm của người học sinh ở nhà, ở trường và địa phương; biết tự đánh giá và tự điều chỉnh bản thân; hình thành những hành vi giao tiếp, ứng xử có văn hoá; có ý thức hợp tác nhóm và hình thành được năng lực giải quyết vấn đề. Ở cấp tiểu học, nội dung Hoạt động trải nghiệm tập trung vào các hoạt động khám phá bản thân, hoạt động rèn luyện bản thân, hoạt động phát triển quan hệ với bạn bè, thầy cô và người thân trong gia đình. Các hoạt động xã hội và tìm hiểu một số nghề nghiệp gần gũi với học sinh cũng được tổ chức thực hiện với nội dung, hình thức phù hợp với lứa tuổi.

Với mục tiêu là giúp cho học sinh (HS) phát triển toàn diện về trí tuệ, đạo đức, thẩm mỹ, có kiến thức, kỹ năng và biết vận dụng các kiến thức và kỹ năng được học vào thực hiện các nhiệm vụ, công việc liên quan đến học tập và các hoạt động khác trong cuộc sống xã hội, hình thành và phát triển nhân cách toàn diện thì Giáo dục trải nghiệm ngay từ cấp học này sẽ giúp HS hình thành những cơ sở ban đầu cho sự phát triển đúng đắn và lâu dài về đạo đức và nhân cách qua thực tiễn.

Những năm qua, các trường tiểu học trong cả nước đã không ngừng đổi mới giáo dục trải nghiệm (GDTN) cho học sinh. Trong đó xác định rõ việc tập trung tiến hành giáo dục trải nghiệm (GDTN) là vấn đề quan trọng hàng đầu nhằm góp phần đảm bảo cho học sinh có kiến thức, kỹ năng và “hành trang” thực tiễn tốt nhất về mọi mặt để có thể thích ứng linh hoạt với các vấn đề đặt ra trong học tập, cũng như trong cuộc sống hàng ngày. Nhằm mang lại cho HS “Môi trường giáo dục an toàn, thân thiện, hiệu quả, phù hợp điều kiện địa phương và đáp ứng nhu cầu xã hội” trong bối cảnh xã hội thay đổi nhanh chóng.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Một số vấn đề về hoạt động trải nghiệm ở cấp tiểu học

Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 được

xây dựng với mục tiêu phát triển phẩm chất, năng lực toàn diện cho học sinh, giúp các em trở thành người học tích cực, tự tin, có khả năng học tập suốt đời và thích ứng với sự phát triển của xã hội hiện đại. Cách tiếp cận mới của chương trình chỉ quy định định hướng chung, không ràng buộc chi tiết, nhằm phát huy tính chủ động, sáng tạo của giáo viên và tác giả sách giáo khoa. Chương trình chia thành hai giai đoạn: giáo dục cơ bản (tiểu học và THCS) và giáo dục định hướng nghề nghiệp (THPT). Trong đó, Hoạt động trải nghiệm và Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp đóng vai trò quan trọng, dựa trên các mối quan hệ giữa cá nhân học sinh với bản thân, xã hội, tự nhiên và nghề nghiệp, được triển khai thông qua bốn mạch hoạt động. Các hình thức tổ chức đa dạng như sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt lớp, hoạt động theo chủ đề và câu lạc bộ, với sự phối hợp của nhiều lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường. Đặc biệt ở cấp tiểu học, nội dung tập trung vào khám phá và rèn luyện bản thân, xây dựng mối quan hệ xã hội và làm quen với một số nghề nghiệp gần gũi. Cốt lõi của hoạt động này là sự chủ động từ phía nhà trường và giáo viên, tránh hành chính hóa hay thương mại hóa hoạt động giáo dục. Mỗi trường cần linh hoạt, sáng tạo triển khai hoạt động đúng mục tiêu, đảm bảo bản chất giáo dục chân thực.

2.2. Quản lý hoạt động giáo dục trải nghiệm cho học sinh tiểu học

2.2.1. Quản lý mục tiêu hoạt động giáo dục trải nghiệm cho học sinh

Quản lý thực hiện mục tiêu hoạt động GDTN cho HS ở trường TH là quản lý nội dung chương trình hoạt động GDTN đã có xem có đạt được mục tiêu đề ra hay không và đánh giá được ưu điểm, hạn chế và chỉ ra được nguyên nhân hạn chế và đề xuất được các biện pháp khắc phục hạn chế.

Khi triển khai thực hiện nội dung quản lý thực hiện mục tiêu hiệu trưởng trường tiểu học phải thực hiện các nội dung sau:

Xác định rõ mục tiêu sẽ đạt được của từng nội dung hoạt động GDTN cho HS.

Xác định các hoạt động, các nguồn lực hỗ trợ hoạt động GDTHN cho HS để đạt được mục tiêu đã đề ra, các biện pháp, các hành động cụ thể để thực hiện kế hoạch hoạt động GDTN cho HS, kinh phí các nguồn lực, chi phí cho hoạt động giáo dục TN cho HS trong nhà trường tiểu học

Chỉ đạo, tổ chức thực hiện kế hoạch hoạt động GDTHN cho HS ở trường TH để đạt mục tiêu quản lý

Sắp xếp bố trí, bồi dưỡng nhân sự, phân công

trách nhiệm quản lý, huy động CSVN, kỹ thuật phục vụ hoạt động GDTHN cho HS.

Đánh giá kết quả GDTN cho HS so với mục tiêu đề ra từng giai đoạn, từ đó điều chỉnh mục tiêu cho phù hợp với các hoạt động ở giai đoạn tiếp theo.

Kiểm tra đánh giá việc thực hiện mục tiêu và chỉ đạo điều chỉnh các thành tố trong quá trình GDTN cho HS đạt mục tiêu đã đề ra.

Bồi dưỡng động cơ, thái độ đúng đắn cho HS về GDTN cho HS đến toàn thể cán bộ quản lý, giáo viên và học sinh trong nhà trường và các gia đình, tổ chức ngoài xã hội.

2.2.2. Quản lý nội dung hoạt động giáo dục trải nghiệm cho học sinh

Quản lý nội dung hoạt động GDTN cho HS ở trường TH nhằm đạt được mục tiêu chương trình giáo dục phổ thông cấp tiểu học 2018. Trên cơ sở các văn bản hướng dẫn của Bộ GD&ĐT, Sở GD&ĐT nội dung, chương trình hoạt động GDTN cho HS được xác định từ đầu năm học, đầu mỗi học kỳ và của từng tháng, Hiệu trưởng cần chủ động, sáng tạo, linh hoạt phân công cho phó hiệu trưởng xây dựng và quản lý chặt chẽ các thành tố như mục tiêu, nhiệm vụ, nội dung, phương pháp, phương tiện, GV giảng dạy và kết quả hoạt động GDTHN cho HS tại trường TH, GDTN cho HS đảm bảo phù hợp với yêu cầu thực tiễn đặt ra.

Tổ chức thực hiện Chương trình, nội dung hoạt động GDTN cho HS ở trường TH là hệ thống những tác động tự giác của chủ thể, nhất là hiệu trưởng, GVCN, giáo viên trực tiếp GDTN cho HS ở từng nhà trường đến hoạt động xây dựng Chương trình, nội dung hoạt động GDTN cho HS đảm bảo phù hợp với yêu cầu thực tiễn cho đến tổ chức thực hiện Chương trình, nội dung đó được diễn ra theo đúng tiến trình, có sự thống nhất, nhịp nhàng, hợp quy luật. Việc tổ chức thực hiện Chương trình, nội dung hoạt động GDTN cho HS ở trường TH được diễn ra trên nhiều mặt, nhiều khâu, bao hàm nhiều vấn đề khác nhau, trong đó chủ tập trung trên các vấn đề:

Thành lập Ban chỉ đạo hoạt động GDTN cho HS; Xác định rõ các nội dung cần giáo dục và quyết định chọn hình thức giáo dục nào để có thể lồng ghép mục tiêu hoạt động GDTHN cho HS trong kế hoạch thực hiện nhiệm vụ của nhà trường.; quản lý việc bồi dưỡng GV về hoạt động GDTN cho HS qua các hoạt động giáo dục. Chỉ đạo việc lựa chọn nội dung hoạt động GDGTS cho HS được đề cập đến phải thể hiện “tính vừa sức” đối với HS; hình thức, phương pháp tổ chức

cần khoa học, gọn nhẹ, phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý “học mà chơi, chơi mà học” của HS ở trường TH. Chỉ đạo tổ, khối lớp thường xuyên dự giờ, sinh hoạt chuyên môn thảo luận, rút kinh nghiệm về việc thiết kế và thực hiện nội dung hoạt động GDTN cho HS theo từng khối lớp. Chỉ đạo chuẩn bị đầy đủ các trang thiết bị, CSVC, kinh phí cho hoạt động GDTN cho HS ở trường tiểu học. Định kỳ kiểm tra, đánh giá về việc thực hiện nội dung, chương trình hoạt động GDTN cho HS để có sự điều chỉnh kịp thời các nội dung hoạt động GDTN cho có hiệu quả. Thực hiện nghiêm túc việc khen thưởng, kỷ luật trong thực hiện nội dung hoạt động GDTN cho HS ở trường TH.

2.2.3. Quản lý lựa chọn và sử dụng các phương pháp GDTN cho học sinh ở trường tiểu học

Chỉ đạo việc lựa chọn và sử dụng các phương pháp hoạt động GDTN cho HS ở trường TH có vị trí, vai trò hết sức quan trọng.

Hiện nay, phương pháp GDTN cho HS ở các trường TH theo hướng đa dạng, phong phú như: phương pháp trò chơi, Phương pháp giải quyết tình huống, phương pháp thảo luận nhóm, phương pháp đóng vai; Trong các phương pháp này, mỗi phương pháp có những ưu điểm, hạn chế riêng.

Để thực hiện nội dung quản lý phương pháp hoạt động GDTN cho HS cần thực hiện được các nội dung sau:

Chỉ đạo các lực lượng giáo dục trong nhà trường lựa chọn và sử dụng phù hợp các phương pháp, hình thức GDTN cho HS.

Chỉ đạo tổ chuyên môn giám sát GV trong việc thực hiện các phương pháp hoạt động GDTN cho HS.

Chỉ đạo đánh giá hiệu quả của từng phương pháp, hình thức GDTN cho HS.

Tôn trọng tính sáng tạo của GV, khuyến khích GV đổi mới và linh hoạt trong việc sử dụng phương pháp hoạt động GDTN cho HS.

Coi trọng trách nhiệm và quyền hạn của GV khi sử dụng phương pháp hoạt động GDTN cho HS ở trường TH.

2.2.4. Quản lý lựa chọn và sử dụng các hình thức tổ chức hoạt động GDTN cho học sinh ở trường tiểu học

Hoạt động GDTN cho HS ở trường TH là hoạt động giáo dục có tính đặc thù riêng. Hoạt động này đòi hỏi học phải đi đôi với hành, dạy lý thuyết kết hợp chặt chẽ với dạy thực hành và hoạt động này cũng không nhất thiết chỉ diễn ra trong khuôn viên nhà trường lớp học mà còn phải tổ chức cho trẻ học tập trải nghiệm ở bên ngoài môi trường học đường. Muốn hoạt động GDTN cho HS ở

trường TH đạt hiệu quả và thu hút được sự tự giác, tích cực tham gia của HS thì rất cần lựa chọn các hình thức tổ chức hoạt động GDTN sao cho phù hợp nhất với đặc thù mỗi nhà trường. Thực hiện nội dung quản lý này, hiệu trưởng cần thực hiện các công việc sau:

Chỉ đạo việc lựa chọn các hình thức tổ chức hoạt động GDTN cho HS ở trường TH phù hợp với nội dung giáo dục.

Giám sát việc thực hiện các hình thức tổ chức hoạt động GDTN cho HS.

Khuyến khích GV đổi mới, đa dạng hóa các hình thức trong việc triển khai thực hiện các nội dung hoạt động GDTN cho HS.

Chỉ đạo các tổ chuyên môn, các tổ chức đoàn thể, GV, nhân viên... chuẩn bị các điều kiện cần thiết (về cơ sở vật chất, con người) trong quá trình thực hiện hình thức hoạt động GDTN cho HS.

Kết hợp với các tổ chức đoàn thể trong và ngoài nhà trường để thực hiện nội dung hoạt động GDTN cho HS.

Tổ chức khảo sát, đánh giá hiệu quả của từng hình thức tổ chức hoạt động giáo dục GTS cho HS sau mỗi đợt để điều chỉnh cho phù hợp.

2.2.5. Kiểm tra, đánh giá hoạt động GDTN cho học sinh ở trường tiểu học

Để thực hiện được điều đó đòi hỏi các chủ thể quản lý cần tiến hành việc cụ thể dưới đây:

Lập kế hoạch kiểm tra kết quả hoạt động GDTN cho HS: kế hoạch kiểm tra cần xác định rõ mục tiêu, nội dung kiểm tra, đánh giá, chuẩn đánh giá, phương pháp, hình thức đánh giá.

Xây dựng các lực lượng kiểm tra, đánh giá: Xác định rõ thành phần, đối tượng, số lượng tham gia công tác kiểm tra, đánh giá hoạt động GDTN.

Xây dựng công cụ kiểm tra, đánh giá: Công cụ kiểm tra, đánh giá là cái giúp người kiểm tra, đánh giá thu thập được những thông tin chính xác nhất về kết quả thực hiện hoạt động GDTN cho HS. Người tham gia kiểm tra, đánh giá phải xây dựng được bộ công cụ để tiến hành kiểm tra, đánh giá.

Tổ chức kiểm tra, đánh giá: Căn cứ vào kế hoạch, mục đích, nội dung, lực lượng tham gia và bộ công cụ kiểm tra, đánh giá, người được giao phụ trách tổ chức cho các thành viên tiến hành kiểm tra, đánh giá. Ngoài việc kiểm tra, đánh giá trên hồ sơ nhà trường, lực lượng kiểm tra phải kiểm tra thực tế kết quả hoạt động GDTN cho HS thông qua việc phỏng vấn trực tiếp CBQL, GV và HS; kiểm tra qua kênh CMHS và các lực lượng khác ngoài nhà trường.

Phân tích kết quả kiểm tra, đánh giá và phản hồi

thông tin đến GV và các lực lượng tham gia hoạt động GDTN cho HS: Mục đích của việc kiểm tra kết quả thực hiện hoạt động GDTN cho HS là để nắm bắt được thực trạng việc triển khai thực hiện ở nhà trường; đồng thời phát hiện những vấn đề còn tồn tại, khó khăn trong quá trình tổ chức thực hiện việc hoạt động GDTN cho HS ở nhà trường; từ đó tư vấn, đề xuất các biện pháp, các kiến nghị để nhà trường triển khai thực hiện tốt hơn trong thời gian tiếp theo.

2.2.6. Quản lý các điều kiện, nguồn lực đảm bảo cho hoạt động GDTN cho học sinh ở trường tiểu học

Các điều kiện, nguồn lực đảm bảo cho hoạt động GDTN cho HS ở trường TH bao gồm kinh phí, thời gian và các điều kiện về vật lực. Đây là những điều kiện rất quan trọng, trực tiếp góp phần đảm bảo cho hoạt động GDTN cho HS được diễn ra theo đúng kế hoạch, có chất lượng, hiệu quả cao nhất. Để giải quyết được vấn đề này, đòi hỏi các chủ thể quản lý cần phải quản lý các trang thiết bị, CSVC cho từng nội dung giáo dục một cách cụ thể, khoa học, phù hợp với từng hoạt động giáo dục, sao cho cơ sở vật chất, trang thiết bị hỗ trợ hoạt động GDTN cho HS ở trường TH phát huy hết tiềm năng, phục vụ tốt nhất việc thực hiện mục tiêu GD đã đề ra, cụ thể:

Lập kế hoạch quản lý CSVC, trang thiết bị phục vụ hoạt động GDTN cho HS ở trường TH;

Quản lý việc xác định mục tiêu, nhiệm vụ phối hợp các LLGD trong tổ chức hoạt động GDTN cho HS ở trường TH;

Sử dụng nguồn kinh phí phục vụ cho hoạt động GDTN cho HS ở trường TH;

Quản lý việc xây dựng cơ chế phối hợp các LLGD trong tổ chức hoạt động GDTN cho HS;

Quan tâm hỗ trợ CSVC, thiết bị và đồ dùng cho hoạt động GDTN cho HS;

Xây dựng các điều kiện về thông tin, CSVC,

thiết bị và tài chính cho công tác phối hợp các LLGD trong tổ chức hoạt động GDTN cho HS;

Tích cực mua sắm tài liệu, đồ dùng dụng cụ, đồ chơi và phương tiện phục vụ cho hoạt động GDTN cho HS.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục trải nghiệm (GDTN) giữ vai trò đặc biệt quan trọng đối với học sinh tiểu học, giúp các em hình thành kiến thức và kỹ năng cần thiết để xử lý hài hòa các mối quan hệ với bản thân, gia đình, cộng đồng, môi trường và xã hội. Việc quản lý hiệu quả hoạt động GDTN tại trường tiểu học góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống, khẳng định giá trị cá nhân của học sinh, phát huy yếu tố tích cực và hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực đến các em. Qua đó, học sinh sẽ tích cực, tự giác rèn luyện, hình thành động cơ đúng đắn trong học tập và cuộc sống, hướng tới lối sống lành mạnh, có ích cho bản thân, gia đình, nhà trường và xã hội.

Trên thế giới, quản lý hoạt động GDTN là mục tiêu giáo dục được nhiều quốc gia quan tâm. Nhiều công trình khoa học đã nghiên cứu về triết lý, sứ mạng giáo dục, mục tiêu, nội dung và phương pháp thực hiện hoạt động GDTN. Tuy nhiên, vì phần lớn các quốc gia mới ở giai đoạn đầu triển khai nên hệ thống lý luận vẫn còn thiếu tính toàn diện và sâu sắc. Dưới nhiều góc tiếp cận, các nhà khoa học trong và ngoài nước đã đưa ra nhiều định nghĩa khác nhau về “trải nghiệm”. Trên cơ sở tổng hợp các quan điểm, đề tài đưa ra các khái niệm về trải nghiệm, hoạt động GDTN, và quản lý hoạt động GDTN cho học sinh tiểu học.

Để triển khai hiệu quả hoạt động GDTN trong thực tiễn, cần có các chủ trương, chính sách cụ thể từ Đảng, Nhà nước và các bộ, ngành liên quan. Những văn bản chỉ đạo rõ ràng sẽ là cơ sở pháp lý quan trọng và điều kiện tiên quyết để nhà trường tổ chức, quản lý hoạt động GDTN một cách hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TƯ về đổi mới căn bản toàn diện GD*ĐT*. Hà Nội
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018) *Thông tư số 32/TT/BGDĐT về ba hành Chương trình giáo dục phổ thông 2018*. Hà Nội
3. Nguyễn Thị Kim Thoa (2022) *Hoạt động giáo dục trải nghiệm cho học sinh phổ thông*. Hà Nội